

EKRAN SAN'ATIDA YANGI TEXNIK VA TEXNOLOGIK JARAYONLAR

Saidahmad Qo'zjon o'g'li Xakimov

Saidahmad1994@mail.ru

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolaning maqsadi - ekran san'atida yuz berayotgan yangi texnik va texnologik jarayonlarni tahlil qilish, ularning san'at rivojiga ta'sirini ochib berishdan iborat.

Kalit so'zlar: O'zbek ekran san'ati, raqamli texnologiyalar, CGI, 3D animatsiya, VR, AR, post-prodakshn, OTT-platforma, musiqiy namoyish

NEW TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL PROCESSES IN SCREEN ART

Saidahmad Kozijon oglu Khakimov

Saidahmad1994@mail.ru

Uzbekistan State Institute of Arts and Culture

Abstract: The purpose of this article is to analyze new technical and technological processes taking place in the art of the screen, to reveal their impact on the development of art.

Keywords: Uzbek screen art, digital technology, CGI, 3D animation, VR, AR, post-production, OTT-platform, music show

Ekran san'ati zamonaviy madaniyatning eng faol rivojlanayotgan sohalaridan biridir. Bugungi globallashuv davrida kino, televideniye, internet-platformalar, mobil ilovalar va hatto teatrning ekranlashtirilgan ko'rinishlari yangi texnologik yechimlar bilan boyib bormoqda. Texnika va texnologiyalardagi o'zgarishlar ekran san'atining badiiy-estetik qiyofasini o'zgartiribgina qolmay, balki uning ijtimoiy-madaniy vazifalarini ham kengaytirmoqda.

Kompyuter texnologiyalari ekran san'atida tasvir imkoniyatlarini kengaytirdi. 3D modellashtirish, CGI (Computer-Generated Imagery), VFX (Visual Effects), motion capture, green screen texnologiyalari yordamida tarixiy davrlarni, fantastik sahnalarni va murakkab vizual effektlarni realistik tarzda yaratish mumkin bo'ldi. Bu rejissyor va rassomlarga cheksiz ijodiy imkoniyatlar eshigini ochdi. Madaniyat vaziri Ozodbek Nazarbekovning "Uyg'on o'g'lim" klipida qo'llanilgan yangi texnologiyalar va mazkur texnologiyalar yordamida ajdodlar timsolining qayta jonlanishi fikrimizga dalil bo'la oladi.

Musiqqa kliplari bugungi kunda nafaqat badiiy asar, balki texnik va texnologik yangiliklarni qo'llash orqali yangicha estetik ta'sir ko'rsatadigan san'at turiga aylanib bormoqda. O'zbek estrada san'atida Ozodbek Nazarbekovning "Uyg'on o'g'lim" klipi milliy qadriyatlarni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirishda alohida o'rin tutadi. Ushbu klipda ajdodlar timsolining qayta jonlantirilishi va tarixiy ruhni ifodalashda yangi texnologiyalar muhim vosita sifatida xizmat qilgan.

Klipda qo'llanilgan texnologiyalardan sun'iy intellekt, realistik texnologiyalar va raqamli grafika - ajdodlarimizning ruhi va tarixiy obrazlari kompyuter grafiklari orqali qayta jonlantirilgan. Bu usul ularni zamonaviy tasvir vositalari yordamida yanada ta'sirchan va realistik ko'rinishga keltirgan. Keng maydonlar va tabiiy manzaralar yuqoridan dron texnologiyasi yordamida olingan. Bu esa milliy makon ulug'vorligini ko'rsatishga xizmat qilgan. Montaj va harakatni boshqarish texnikalari hisoblangan Slow motion (harakatni sekinlashtirish) usuli dramatik nuqtalarni alohida ta'kidlash uchun ishlatilgan. Bu tomoshabinda hissiy kuchni oshiradi.

Ayniqsa, klipda ajdodlarimiz timsoli faqat tarixiy obraz sifatida emas, balki bugungi avlodga murojaat qilayotgan ramz sifatida tasvirlanishi musiqqa va klip g'oyasini ochib berishga xizmat qiladi. Bu jarayonda esa:

- kompyuter grafiklari va vizual effektlar ajdodlarning siymosini jonlantirishga xizmat qilgan;
- tarixiy obrazlar zamonaviy tasvir texnologiyalari orqali hozirgi avlod bilan bevosita muloqot qilayotgandek ko'rsatilib, ma'naviy ko'priklar vazifasini bajargan;
- natijada, milliy o'zlikni anglash va tarixiy xotirani mustahkamlash texnologik vositalar bilan kuchaytirilgan.

"Uyg'on o'g'lim" klipi zamonaviy texnologiyalar va milliy qadriyatlarning uyg'unlashuvi natijasida yaratilgan noyob san'at asaridir. Unda qo'llangan vizual effektlar, dron kadrlar, montaj usullari va ovoz texnologiyalari badiiy mazmunni kuchaytirib, ajdodlarimiz timsolini jonlantirishda asosiy vosita bo'lib xizmat qilgan. Bu nafaqat musiqiy asar, balki tarixiy meros va zamonaviy san'atni birlashtiruvchi kuchli ramziy ifodadir.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash mumkinki, ekran san'atida yangi texnik va texnologik jarayonlar san'atning badiiy-estetik qiyofasini yangilab, uning ijtimoiy-madaniy ahamiyatini oshirmoqda. Raqamlashtirish, kompyuter grafika, VR/AR, interaktivlik, sun'iy intellekt va oqimli translyatsiya jarayonlari nafaqat tomoshabin tajribasini boyitmoqda, balki san'atning global ta'sir kuchini ham oshirmoqda. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalar mualliflik huquqi, axloqiy me'yorlar va madaniy identitet bilan bog'liq yangi masalalarni ham keltirib chiqarmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Manovich, L. (2001). The Language of New Media. MIT Press.

2. Bordwell, D., & Thompson, K. (2019). *Film Art: An Introduction*. McGraw-Hill Education.
3. Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. NYU Press.
4. Касьянов, Ю. В. (2015). *Технологии в экранных искусствах*. Москва: ВГИК.
5. Nazarova, M. (2020). O'zbek ekran san'atida raqamlashtirish jarayonlari. *San'atshunoslik ilmiy jurnali*, №3.
6. Arzikulov, Azizbek. «KINOOPERATORNING TASVIRIY YECHIM YARATISHDAGI O'ZIGA XOSLIGINI» *Oriental Art and Culture* 4, no. 6 (2023): 193-199.
7. Шокирова, Гулрух Батировна. «ИСТОРИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ТЕЛЕВИДЕНИЯ: ОТ ПЕРВЫХ ШАГОВ ДО ЦИФРОВОЙ ЭРЫ» *Oriental Art and Culture* 5, no. 6 (2024): 734-737.
8. Shokirova, Gulrukh. «Problems of skills of young filmmakers in uzbek cinematography» *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры* 2, no. 13 (2022): 201-207.
9. Batirovna, Shokirova Gulrux. «MODERN PEDAGOGICAL SKILLS OF CINEMATOGRAPHER-FILM DIRECTOR IKBOL MELIKUZIEV IN TRAINING QUALIFIED PERSONNEL IN UZBEK CINEMATOGRAPHY» *Science and Innovation* 1, no. 1 (2022): 460-473.
10. Mirsaidova, Dilorom Izatullayevna. «FEATURES AND ORIGINALITY OF THE DEVELOPMENT OF THE ART OF DUBBLING IN UZBEK CINEMA» *Oriental Art and Culture* 5, no. 2 (2024): 575-580.